

Till Stockholms stad, Stadsbyggnadskontoret

stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Yttrande vid granskning av Nobel Center Dnr 2013-00460

I vår samrådsskrivelse i april 2015 preciserades sex olika aspekter som var och en borde vara tillräcklig för att avslå planen: 1 Brist på demokrati och alternativ 2 Blasieholmen utan Nobel Center kan bli ett attraktivt besöksmål. 3 Förstörelse av kulturarv: Byggnader, park, fornlämningar. 4 Trafiken, ett vågspel. 5 Riksintresse och byggnadsminne skadas. 6 Hagastaden erbjuder utmärkta lägen och mindre risk.

1 Brist på demokrati och alternativ, och 6 Hagastaden erbjuder utmärkta lägen och mindre risk

Genom offentliga yttranden och propaganda på Nybroplan under samrådet visade stadens ledning tydligt att man redan hade bestämt sig för förslaget. Det vittnar inte om respekt för folkviljan och syftet med samråd – att lyssna innan man går ut så klart till förmån för en byggherres plan. Sedan slog man sig för bröstet för att ha lyssnat genom att minska höjd och bredd några meter. Det ändrade förslaget till Nobelhus är ändå en alldeles för dominerande och främmande mastodont i riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården. Förändringarna i förslaget matchar inte alls den enorma kritiken mot bygget i media och i de rekordmånga samrådsskrivelserna, varav ca 9 av 10 var negativa.

För detta viktiga projekt borde staden ha börjat med ett plansamråd. I detta kunde man ha belyst principfrågor, risker och alternativa lösningar och låtit allmänheten komma till tals om dessa. I stället samarbetade staden med byggherren i fyra år, med ekonomiska utfästelser mm. Därefter gick staden direkt på detaljplan och erbjöd samråd.

I stället för att bygga sönder innerstaden borde staden göra mer för att förverkliga Översiktsplanens mål att skapa nya centra i det unikt enkärniga Stockholm. Hagastaden med sitt breda innehåll byggs nu för att bli ett nytt högklassigt centrum i en utvidgad innerstad. Här, inom Vetenskapsstaden med Karolinska institutet, KTH och Stockholms Universitet, finns attraktiva platser för ett Nobel Center: På Hagaplan i änden av den långa parken eller i nya Norrtull som ett landmärke i stadens port. Det skulle bespara Stockholms historiska centrum den ytterligare överexploatering och förstörelse av unika värden som en placering på Blasieholmen skulle medföra. Nobel Center skulle sätta ljuset på Stockholm som vetenskapsstad och få stimulans från dess över 10000 forskare. Alternativa lokaliseringar refuserades för flera år sedan med ett svagt underlag. Men staden tillåter att Nobelstiftelsen håller bara fast vid detta. Staden borde kräva en bättre analys som också beaktar att Hagastaden nu håller på att förverkligas med höga ambitioner avseende forskning.

I dag bjuder staden Nobelstiftelsen på några av de attraktivaste platserna den har: Festligheter i Stadshuset, prisutdelning i Konserthuset som har plats för betydligt större publik än Nobelaulan och Nobelmuseum på Stortorget i Gamla Stan. Men inte heller nu presenteras någon utredning av möjligheterna att effektivisera och komplettera utrymmet i Gamla Stan.

2 Blasieholmen utan Nobel Center kan bli ett attraktivt besöksmål.

Rivningen av tullhus och magasin innebär att ett uttryck för Stockholm som viktig handels- och sjöfartsstad förloras. Med dessa och utan dominerande Nobel Center kan Blasieholmsudden utvecklas till ett attraktivt besöksmål. Tullhuset och magasinerna kunde exponera levande och historisk sjöfartsmiljö i välskött park med restaurang, promenad, mm. På udden fanns hamn och varv redan

under medeltiden. Platsen var import och exporthamn för stadens och omlandets industrier, vilket bidrog till Stockholms framväxt till storstad. Området är snart sagt det enda som ännu minner om Stockholm som industristad och erbjuder något så ovanligt som ett ännu levande månghundraårigt kulturarv.

Blasieholmsudden är dessutom en omistlig tillgång för Skärgårdstrafiken idag. Den har stor potential med utrymmen för skärgårdstrafikens passagerare och som en samlade plats för all lokal sjötrafik som utgår från Strömkajen och Nybrokajerna. Denna potential går om intet om Nobel Center byggs och Tullhuset och magasinerna försvinner.

Den planerade okänsliga exploateringen riskerar att skada Nobelstiftelsens och stadens rykte i Sverige och utomlands, där omfattande kritik redan har förekommit.

3 och 5 Förstörelse av kulturarv: Riksintresse och byggnadsminne

Hus för hus tillåts olika projekt urholka de unika värdena i riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården. Påbyggnader och nybyggnad efter rivningar bryter sönder vackra helheter i stället för att harmoniseras med dem. Den sammantagna nedbrytningen av värden är nu så stor att riksintressets karaktär i stort hotas. Detta projekt skulle förstöra mer än något av alla dessa andra projekt: En främmande fyrkantig koloss mitt i riksintresses hjärta där det byggda möter de centrala vattenrummen. Det är helt oacceptabelt.

Sänkningen med några meter ändrar ingenting. Den stora glansiga fyrkantiga Nobel-kolossen dominerar från alla håll, och förminskar det statliga byggnadsminnet Nationalmuseum.

4 Trafiken, ett vågspel

Nobel Center 600 000 besökare per år väntas ge mycket trafik. Ett renoverat Nationalmuseum och fortsatt ökande kryssningsturism kan väntas tillföra ännu fler bussar per timme, vilket inte verkar ingå i stadens kalkyl. Det finns inte plats för alla dessa bussar och deras parkering på Blasieholmen. I det reviderade förslaget är garaget borttaget. Hela centrum kommer att drabbas. Fortfarande saknas utredningar som man såg behov av enligt samrådshandlingen.

Dessutom

Det är kommittéerna som utser pristagare som är kärnan i Nobel-verksamheten. Nobelstiftelsens centrala organisation borde hålla sig till sin uppgift att sköta medelsförvaltning och service. Men nu vill centralorganisationen använda skattebefriade stiftelsemedel avsedda för forskning till en fastighet och konferensverksamhet. Staden bör inte befatta sig med detta. Staden bör definitivt inte ta kostnader och erbjuda subventionerade villkor vilket man nu avser att göra. Den kan samarbeta med Nobelstiftelsen inom nuvarande upplägg eller genom erbjudande i Hagastaden som också tjänar stadens utveckling och behov.

Yrkande

Avslå planen på grund av påtaglig skada på riksintresse och stadsbild, oacceptabla risker avseende trafik, förstörelse av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse och hamnmiljö samt att Blasieholmsudden kan utvecklas med tillvaratagande av dess befintliga unika byggnader, parkmiljö och sjöhistoriska värden. Uddens stora potential för skärgårdstrafiken går om intet. Dessutom saknas flera utredningar som är nödvändiga för en samlad, allsidig bedömning, inte minst av trafikfrågor, risker under byggtiden och ekonomin på såväl kort som lång sikt.

Erbjud i stället Nobelstiftelsen samarbete avseende ett Nobel Center i Hagastaden.

Stockholm 151109

Stockholms läns Hembygdsförbund

Jan Bergman, ordförande i förbundets Tätortsgrupp
Ulf Johannisson, handläggare i Tätortsgruppen